

„Opstandige Jeugd“.

The Revolt of Modern Youth, by Judge Ben Lindsey and Wainwright Evans

Het woord „opstandig“ is in de mode tegenwoordig. Sinds Jo van Ammers—Küller's Opstandigen heeft het furore gemaakt, en nu Ben Lindsey's Revolt of Modern Youth in het Hollandsch vertaald is onder den titel Opstandige Jeugd, is het opnieuw in ieders mond.

Maar als een woord zoo inslaat als dit, zit daar dikwijls meer achter dan een gril der mode. Inderdaad, in het onderhavige geval duikt het iets aan, dat in de lucht zit. Wat zeg ik, in de lucht? Helas, het zit dieper, het zit in de harten; in de harten, ook en niet het minst van de moderne jeugd.

Niets nieuws? Och neen. Reeds in het eerste bijbelboek wordt het ons gezegd, dat God zag, dat het begin van 'menschen hart ten eenenmale afteekent beoos is: boos, zondig; dat wil immers zeggen opstandig.

Maar toch openbaart zich die opstandigheid niet in alle tijden even sterk. Zelden is er zeker een periode in de geschiedenis geweest, waarin de onwil om zich aan eenig gezag te onderwerpen zoo sterk aanwezig was, maar bovenal zoo opzettelijk gevoed werd, als in onze dagen.

Natuurlijk is er ook een opstandigheid, die goed moet genoemd worden. Tegen onrecht komt ons gemoed, in dien het wil is, in opstand. Zouden wij de opstandigheid onzer vaderen tegen priesterdwang en vorstentiranie afkeuren? En stemmen we niet in met den Engelschman, wanneer hij het verzet van zijn volk onder leiding van den grooten Oranje, stadhouder-koning Willem III, tegen de dwingelandij van den Roomschen Stuart Jacobus II, een „glorious revolution“ noemt?

Het hangt er maar van af, of het is de opstandigheid van een Mozes, dien zachtmoedigsten van alle menschen, tegen Pharaon, den gewaanden zoon der goden, omdat deze het bevel Gods wederstaat, of dat het is de opstandigheid van een Voltaire, die het „ni Dieu, ni Maître“, geen God en geen Meester, luidt en het godslasterlijke „Ecrasez l'Infame“, verpletter den eerlooze (doelende op Christus) de wereld inslingert. Een streven naar vrijheid overeenkomstig Gods Woord, of de roep tegen God en den Christus: „Laat ons hante

HERP.

ook maar een ondeelbaar oogenblik erom zou den denken, dat hij met de sluipwesp misschien kon worden vereenzelvigd.

Zulk een combinatie is eenvoudig onmogelijk. Schreven we een tijd geleden, dat wij niet zoo bekrempen waren om alle medewerking aan bladen van andere richting onvoorwaardelijk te veroordeelen, laten wij nu mogen meedeelen, dat wij die clausule opzettelijk opnamen met het oog op hem.

Wij weten, dat hij indertijd voor de „N. R. Cl.“ als verslaggever optrad voor vergaderingen van onze zijde.

Hij deed dat zeer objectief.

Als hij in de „Kamper Kerkbode“ schrijft, dat hij nimmer één letter van eigen gedachte in de „N. R. Cl.“ plaatste, dan aanvaarden wij dat voetstoots.

Het klopt geheel met den indruk, welken wij van zijn verslaggeving hadden.

Meer dan eens hebben wij den takt bewonderd, waarmee hij soms loslippigheden in de discussie wist weg te werken.

Geen enkele indiscretie kon hem dan ook worden ten laste gelegd.

Waar hij, naar hij verzekert, zich geheel buiten de kwesties hield, poogde hij ook in de „N. R. Cl.“ geenerlei invloed op den gang van ons kerkelijk leven te oefenen.

Zoo betrad hij dan ook niet het terrein, dat voor onze pers moet worden gereserveerd.

Afbrek aan onze pers deed hij niet.

Zijn houding was loyaal.

Hij volgde de juiste methode om aangaande onze kerken voortlichting te geven, indien de liberale pers die per se uit de eerste hand wilde hebben, zonder daarbij die pers te maken tot een orgaan om eigen gedachten te ventileren of geestverwanten te bestrijden.

Wij stellen er dan ook prijs op, ofschoon hij er ons niet een letter om verzocht, uitdrukkelijk uit te spreken, dat onze kritiek in deze materie volstrekt langs hem lieging.

geschiedkundig dan genomen in profanen en strikten zin — kan de Bijbeltekst zijn samengesteld onder omstandigheden, die ons onvolmaakt kunnen schijnen; maar de godsdienstige waarde verliest daar door niets. Niet de mogelijkheid een akte van geloof te kunnen doen over het juiste oogenblik van 'Heeren dood, brengt ons in de beste gesteltenis tegenover de onmetelijke weldaad der Verlossing. Men kan ook doordringen zijn van het geloof in den zondeval zonder zeker te weten of er een slang was in het paradijs of wat voor een soort slang het was en of ze sprak en hoe ze sprak.

Wij gelooven niet, dat katholieke Bijbelgeleerden zoo zouden schrijven als professor Aalders; de katholieke leer der inspiratie van de H. Schrift belet hem op deze wijze zoo sterk den menschenfactor in de H. Schrift uit te schakelen en zoo beslist het persoonlijk denken bij den Bijbeluitleg aan banden te leggen.

Op dit punt dreigt er tusschen Rome en ons grooter verwijdering te komen.

Haar beschouwing van de inspiratie week toch reeds van de onze af.

Maar zij hield toe voor betrekkelijk korten tijd aan de onfeilbaarheid van de gansche Heilige Schrift vast.

Sinds gingen echter sommigen harer theologen over stag.

Wat zullen hiervan de gevolgen zijn?

Aan een berekening wagen we ons niet.

Zoo veel is tastbaar, dat de echte Gereformeerden met hun beschouwing van de volstrekte onfeilbaarheid van de Schrift hoe langer hoe meer alleen komen te staan.

Maar zij durven die vereenzaamde positie aan. Het Woord Gods staat achter hen.

Waarom zouden zij dan vreezen?

Verwijt noch blaam.

Uit andere bladen bemerkten wij, dat Dr C. N. Impeta van Kampen zich gedrongen voelde te verzekeren, dat hij niet de ééne, beruchte medewerker van vroeger in de „N. R. Cl.“, de zoo genaamde „sluipwesp“ is geweest.

Wij begrijpen zeer wel, hoe hij er toe kwam deze verklaring te publiceren.

Toch gelooven wij, dat ons Gereformeerde volk die niet noodig had.

Dr Impeta staat voor ons te hoog, dan dat we

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN

Iets over het beeld van Jezus in de moderne literatuur

door

W. M. LE GOINTRE.
NIX.

Selma Lagerlöf heeft op haar reis in het Oosten ook vele legenden hooren vertellen, betrekking hebbende op het leven van Jezus en het was juist iets voor haar, die te verzamelen en ze, gekleurd door haar fantasierijkheid, ons weer te geven, gelijk ze dat dan gedaan heeft in hare, schitterend-geschiede: „Christuslegenden.“ Met groote dichtelijke vrijheid wordt hier het Evangelisch gegeven behandeld en met apocryphe verhalen vermengd. De laatste hadden wij ons voorgenomen te laten rusten. Wie zich voor het apocryphe Jezus-beeld interesseert, zij verwezen naar het werk van H. Bakke: Nieuwtestamentische Apocriefen of het nadere over Jezus, zijne ouders en Apostelen en andere (voornamelijk nieuwtestamentische) personen, volgens schrijvers vooral uit de eerste twee eeuwen onzer jaartelling, in twee delen, waarvan in u. het eerste deel vooral over Jezus zelf handelt. Maar, voor Lagerlöf's geheel-eigensoortige wijze van behandeling van deze materie willen wij een uitnodiging maken.

In de eerste legende laat Selma Lagerlöf haar herinnering spreken: als klein kind heeft ze uit den mond van haar Grootmoeder heel veel verhalen behuisterd, waarvan ze vrijwel alles vergat, behalve het ééne verhaal over de geboorte van Christus, dat ze ons dan navertelt in „De Heilige Nacht“. Hier wordt Jozef geteekend, uitgaande in den donkeren nacht om vuur te leenen. „Mijn vrouw heeft pas een kind gekregen en ik moet vuur aannemen om haar en den kleine te verwarmen.“ Hij komt dan eindelijk bij een vuur in 't open veld en vraagt den herder, „een oud, knorrig man, onvriendelijk en hard tegen alle menschen“, om vuur. De herder staat het toe, maar is inwendig blij, dat Jozef toch niets mee zal kunnen nemen, daar hij geen schep had om de heete kolen in te dragen. Maar, dan ziet hij, tot zijn verbazing, dat de vreemde man de kolen met zijn handen in zijn mantel lei en ze noch zijn handen brandden, noch zijn mantel zongden. Hij begrijpt er niets van en vraagt (waar ook zijn borden, toen Jozef naar het vuur ging, hem niet gebeten hebben): „Wat is dit toch voor een nacht? En hoe komt het toch, dat alle dingen barmhartigheid betoonen?“ Hij gaat Jozef dan na en ziet, „dat de man zelfs geen hutje had om in te wonen, maar dat zijn vrouw en kind in een groot lagen, waar niets te zien was dan kale, naakte steenen wanden“. Dan voltrekt zich, in den heiligen nacht, 't wonder ook aan dezen man, „hard voor alle menschen“, hij gaat zelf, in de nabijheid van het kind Jezus, barmhartigheid betoonen: „Toen dacht de herder, dat dit arme, onschuldige kindje wel dood zou kunnen vriezen daar in de grot, en hoewel hij een hardvochtig man was, werd hij aangedaan en wilde het kind helpen.

„En hij nam zijn ransel van de schouders en nam er een zachte witte schapepels uit, gaf die aan den vreemde en zei dat hij het kindje daarop moest leggen.

„Maar op hetzelfde oogenblik dat hij ook toonde barm-

hartig te kunnen zijn, werden zijn oogen geopend en hij zag wat hij te voren niet had kunnen zien en hoorde wat hij te voren niet had kunnen hooren.

„Hij zag, dat om hem heen een dichtgesloten kring van engeltjes met zilveren vleugels stond. En ieder van hen had een harp in de hand en allen zongen luid, dat dien nacht de Verlosser geboren was, die de wereld zou redden uit haar zonden.“

Zoo leerde de Grootmoeder aan haar kleinkind, dat ook op het Kerstfeest het ene noodige is, „dat wij oogen hebben, die Gods heerlijkheid kunnen zien“.

Zeer aandoenlijk heeft de schrijfster in haar vierde legende: „De Kinderen van Bethlehem“ de ontzettende kindermoord, op bevel van Herodes, beschreven, die zij, zooals meerderen, zich denkt te zijn geschied in het paleis des konings. De moeders zijn daar met haar zoonnetjes genoodigd om feest te vieren, ter gelegenheid van den verjaardag van Herodes' jongsten zoon. Aangrijpend is het contrast, dat hier wordt bereikt, als de zorgeloos-genietende jonge kinderen ons geteekend worden en daar, tegenover, staande, onbeweeglijk, rondom de feestgalerij, in dubbele rijen, de Romeinsche soldaten in volle uniform, als klaar tot den slag. Straks grijpt dan, als één der kinderen een soldaat al te dicht nader, alsof dat een ontzettende misdaad was, de vreeselijke slachting plaats. Ook Maria was met haar kind gekomen op het feest en weet als door een wonder te ontkomen aan den dooden-den zwaardslag van den soldaat, die den uitgang bewaakte, dezelfde, die door het kind Jezus eens, toen hij in groote hitte buiten Bethlehem op wacht stond, door een dronk water verfrisch was. Straks wordt alle moeite gedaan om juist dat, aan het bloedbad ontsnapte, kind te vangen, maar weer laat dezelfde krijger het uit Bethlehem gaan. Maria heeft het kind op den arm, maar, als hij vraagt te zien, wat zij daar heeft, ziet hij niets dan een bos witte lilies, dezelfde, die daarbuiten zoo rijk bloeiden, waarmee hij ook eens het kind Jezus had zien spelen. Hij laat hen door, tot vlak daarna het bevel komt de poort te sluiten en hij begrijpt, dat het gezochte kind toch was op den arm van de vrouw, hij wie hij meende lilies te zien. En dan begint hij de achtervolging, vast besloten zijn prooi nu niet meer te laten ontkomen, vreezend den toorn van Herodes. Eindelijk, terwijl hij al dacht: „Ik moet het opgeven“, vindt hij den man, de vrouw, het kind, in diepen slaap verzonken, in een rotsbolte, aan den ingang waarvan een schoone lillieplant bloeide. Hij brengt zijn zwaardpunt bij 't hart van het kind om het met één stoot te kunnen dooden. Maar, een oogenblik wil hij nog, wreed, genietend van den aanblik van zijn slachtoffer.

En, in dat moment gaat zich ook aan hem, in de directe nabijheid van het kind Jezus, het wonder voltrekken: opmerkzaam geworden door al de wonderlijke dingen, hem overkomen in verband met dit kind, verzinkt hij in gedachten en trekt zijn zwaard terug.

„Mij past het niet dit kind te dooden, dat mijn leven gered heeft“ (door dien dronk water in zijn bezwijking). „En hij boog zich neer en legde zijn zwaard naast het kind neer, opdat de vluchtelingen bij hun ontkomen begripen zouden aan welk gevaar zij ontkomen waren.

Toen zag hij, dat het kind wakker was. Het lag hem met zijn mooie oogen aan te zien, die als sterren straalden.

En de krijgsman boog een knie voor het kind.

„Heer, Gij zijt de machtige“, sprak hij. „Gij zijt de sterke, de overwinnaar. Gij zijt degene, dien de goden liefhebben. Gij zijt degene, die slangen en schorpioenen in het stof treedt.“

Hij kuste de voeten van het kind en ging zachtzinnig uit de grot, terwijl de kleine hem lag na te kijken met groote, verwonderde kinderoogen.

Hierbij sluit zich dan aan: „De Vlucht naar Egypte“, waarbij het wonder plaats grijpt van den reusachtigen palmboom, die zich, op het woord van Jezus, naar omhoog buigt, om de ouders en het kind in het leven te behouden met zijn dadel.

In de volgende legende: „In Nazareth“ wordt het bekende apocryphe gegeven verwerkt van het maken van leenen vogeltjes door Jezus, waarvan er enkele vertelden worden door Judas, terwijl de drie overigen voor dat lot gespaard blijven; Jezus klapte in de handen en riep: „Vliegt weg, vliegt weg“, waarna de drie vogels inderdaad hun vleugels gaan bewegen en angstig haddend de dak-zoot bereiken.

Ook teekent zij ons den twaalfjarigen Jezus, „In den Tempel“, waarbij aan het kind een drietal wonderlijke dingen gelukken, die aan het volk bewijzen moesten, naar de traditie wilde, dat hij eens alle volken der aarde onder zijn heerschappij zou brengen, dat hij rechtvaardig en zondeloos was en eens zeker in het Paradijs zou komen. Eindelijk vinden zijn verontruste ouders hem en roept zijn moeder hem schreiend tot zich, waarop hij ook terstond komt. „Waarom schreit ge?“ vroeg het kind; „ik wist niet dat de dag voorbij was. Ik dacht, dat het nog morgen was, en ik kwam bij u, zodra ik uw stem hoorde.“

„Mijn zoon“, antwoordde de moeder, „ik schrei, omdat ge loch voor mij verloren zijt. Mij zult ge nooit meer toebehooren. Van nu af aan zal uw geheele streven zijn: rechtvaardigheid, en uw verlangen zal uitgaan naar het Paradijs en uw liefde zal alle arme menschen omvatten, die de aarde bevolken.“

Een uiterst-merkwaardig gegeven wordt verwerkt in het bekende verhaal van: „De Zwesdoek van de Heilige Veronica“: de oude min van keizer Tiberius, Faustina, de meestvertrouwde persoon uit zijn omgeving, die hem altijd de waarheid zei, na hem voor een tijd verlaten te hebben, keert tot hem terug, als ze hoort, dat de keizer door een ontzettende, ongeneeslijke ziekte is aangetast en een ieder hem verlaten had.

Zij heeft gehoord van een jonge vrouw, uit de Sabijnse bergen, bij wie ze toevlucht had gezocht, in den tijd, dat ze den keizer had verlaten, die eens door dezelfde ziekte, de melancholie, aangetast was, maar door een groot profeet in Palestina, den Profeet van Nazareth, alleen door oplegging van zijn hand op haar voorhoofd, daarvan wonderlijk genezen. Ziehier het verhaal daarvan: als het gerucht door het land gaat van een groot Profeet, die zelfs melancholie kan genezen, is er onder die ongelukkigen maar ééne, die het geloofd: „Zij g'weg van de anderen om te trachten naar de stad Nazareth te komen, waar de Profeet zijn verblijf hield. En op een dag, toen ze over groote vlakten wandelde, ontmoette ze een man, die lang en slank was, een bleek gezicht had en wiens haar in gladder zwarte lokken lag. Zijn donkere